

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ
ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету іноземної філології та
соціальних комунікацій

(назва факультету, на якому викладається
дисципліна)

доцент _____ О.М.Медвідь
(підпис)

“ ____ ” _____ 2017р

РОБОЧА ПРОГРАМА
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Теорії особистості»
(назва навчальної дисципліни)

Освітньо-кваліфікаційний рівень _____ бакалавр _____

Напрямок підготовки (спеціальність) 053 Психологія

Форма навчання _____ денна _____

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

обов'язкова

Семестр	Загальний обсяг		В тому числі аудиторних, год.			СРС	ІРС	Індивідуальні завдання	Підсумковий контроль
	годин	кредитів	Всього	Лекц.	Практ.				
3	150	5	32	16	16	118			діф. залік

Розробник: Іванова Т.В. кандидат психологічних наук, доцент
(вказати авторів, їх наукові ступені та посади)

Затверджено на засіданні кафедри, протокол № _____ від _____ 20_17р.

Суми – 2017р.

Мета і завдання

Важливими аспектами роботи психолога в різних галузях є забезпечення оптимальних психологічних умов для розвитку особистості, формування в неї відповідних знань та умінь, психологічних характеристик та функцій, надання психологічної допомоги людині в розв'язанні її особистих проблем. Розв'язання цих практичних завдань неможливе без цілісної системи знань про природу та структури особистості, закономірностей її становлення і розвитку, факторів, що обумовлюють характер формування та розвитку певних особистісних якостей. Тому програма курсу «Теорії особистості» передбачає розкриття різноманітних наукових підходів, концепцій і принципів вивчення особистості, які значною мірою поглиблюють розуміння природи особистості, її поведінки, що були розглянуті в курсі «Загальна психологія».

Мета курсу - визначення основних психологічних підходів до розуміння особистості, що є актуальними на сучасному етапі; систематизування наукових знань про особистість, особливості її розвитку, функціонування, причини виникнення особистісних проблем, а також оволодіння методами дослідження особистості у межах різних підходів, що підвищить рівень професійної культури та ефективність фахової діяльності майбутнього психолога.

Завдання курсу:

- **методичні:** визначити основні методологічні принципи, на яких будуються дослідження в області психології особистості; виділити загальні й специфічні ознаки наукової теорії, психологічній теорії та теорії особистості; довести існування історичної спадкоємності в постановці й рішенні основних питань психології особистості, підкресливши специфіку їхньої розробки на сучасному рівні наукового знання;

- **пізнавальні:** познайомити студентів зі змістом основних підходів, теоретичних концепцій (психоаналіз, біхевіоризм, гуманістична психологія, теорія рис особистості, теорія соціального наuczіння та ін.) щодо сутності і структури особистості; визначення сприятливих умов становлення, функціонування і розвитку особистості;

- **практичні:** намітити й обговорити основні методичні прийоми дослідження, діагностування та корекції певних недоліків у розвитку окремої особистості; розвинути вміння застосування теоретичних ідей у психологічній практиці; сформувати навички проведення аналізу змісту сучасних теорій особистості.

У результаті засвоєння дисципліни студенти повинні **знати:**

- основні підходи до розуміння особистості, розроблені в основних напрямках психологічної науки (психоаналіз, біхевіоризм, когнітивна психологія, гештальтпсихологія, гуманістична психологія та ін.); основні етапи розвитку особистості та фактори, що обумовлюють ефективність цього процесу; основні структурні складові особистості, принципи побудови структури; методичні принципи дослідження, пояснення і прогнозування особистісного розвитку в

межах певних підходів та концепцій; критерії визначення психічного здоров'я та патологічного розвитку особистості; прийоми та засоби надання психологічної допомоги людині.

Студенти повинні вміти:

- вміти порівнювати різні концепції, визначати спільні та відмінні положення, встановлювати тенденції подальшого розвитку;
- вміти використовувати знання різних психологічних концепцій для пояснення поведінки особистості у різних ситуаціях, на різних етапах розвитку;
- вміти оцінювати концепції за різними критеріями, визначаючи найбільш прогресивні положення, встановлювати міру впливу теорії на сучасний стан концепції особистості;
- вміти прогнозувати наслідки процесів розвитку структури особистості у конкретних умовах;
- розуміти сутність та психологічну структуру особистості, теорії особистості у світовій та вітчизняній психології, умови її розвитку та формування;
- визначати основні методологічні принципи та методичні прийоми в дослідження особистості в межах різних підходів та концепцій;
- простежувати основні логічні та історичні зв'язки між теоріями в межах однієї наукової парадигми.

Міждисциплінарні зв'язки:

Зміст курсу «Теорії особистості» спрямований на більш ретельне пророблення проблем особистості, сформульованих у курсі «Загальна психологія». Система понять, принципів та теоретичних положень є необхідною для засвоєння змісту таких дисциплін: «Соціальна психологія», «Вікова психологія», «Патопсихологія», «Диференціальна психологія» та ін.

ПРОГРАМА

Мета, зміст, методи навчання, регламент курсу. Прикладний характер знань та умінь, передбачених для отримання студентами.

Тема 1 . Психоаналітичний напрям у сучасній психології. (4 години)

Основи психоаналізу З.Фрейда. Аналітична психологія К.Юнга. Індивідуальна психологія А.Адлера. Соціокультурна психологія К.Хорні (вплив соціуму на особистість, поняття базової тривоги, причини неврозів, десять невротичних потреб, поняття «реальне Я», основні стратегії компенсації базової тривоги: орієнтація на людей, проти людей, від людей. А. Фрейд про механізми психологічного захисту (поняття захисного механізму, опис основних захисних механізмів: витіснення, заперечення, раціоналізація, ізоляція, регресія, реактивне утворення, проекція, сублімація). М. Кляйн про любов і ненависть (поняття теорії об'єктних відносин, роль інстинкту життя та інстинкту смерті (агресії і любові) у розвитку дитини, опис любові не як еротичного бажання, а як турботи про іншого, взаємозв'язок почуттів любові та ненависті). Д.Віннікот: психологічні чинники розвитку дитини. Основна ідея – роль середовища, а саме, близького оточення, на розвиток дитини..Поняття особистісної ідентичності та відчуття

буття, власного існування. Поняття достатньо хорошої матері, її впливу на розвиток дитини. Межа між «істинним Я» та «неістинним (неправдивим) Я». Поняття перехідного об'єкту. Х. Кохут: «Я-психологія». Дослідження нарцисизму. Поняття «Я» - базове відчуття реальності і цілі, прагнення та ідеали людини, основа відчуття людиною сенсу того, що відбувається. Проходження через період нарцисизму як важливий етап та здоровий етап дорослішання людини. Два нормальні нарцисичні процеси: відображення (віддзеркалення) та ідеалізація. Г.С.Салліван: теорія міжособистісних стосунків. Особистість – як продукт соціальної взаємодії. Вплив міжособистісного досвіду на розвиток особистості. Одиниця аналізу – міжособистісна ситуація. Особистість характеризується певними динамічними процесами, які відбуваються у міжособистісних полях: динамізми, їх характеристики, Я-система як приклад динамізму; персоніфікації (як приклад, стереотипи), когнітивні процеси (суєвірність). Стадії розвитку особистості. Епігенетична теорія Е.Еріксона. Поняття епігенетичного принципу. Загальна характеристика стадій психосоціального розвитку. Поняття ідентичності та кризи ідентичності. Основні аспекти ідентичності.

Література [3; 5; 6; 9; 10; 12].

Тема 2. Диспозиційний напрям у психології. (2 години)

Диспозиційна теорія особистості Г.Олпорта. Поняття особистості. Поняття рис особистості. Риси рис особистості. Типи індивідуальних диспозицій. Поняття пропріуму та зрілої особистості. Р.Кеттел: структурна теорія рис особистості. Підхід до особистості з позиції факторного аналізу. Особистісні риси як ядро структури особистості. Класифікація рис особистості: поверхневі -- вихідні риси, конституційні – сформовані навколишнім середовищем, загальні – унікальні риси. Вплив спадковості та навколишнього середовища на риси особистості. Методика ММРІ Г.Айзенк: теорія типів особистості. Ієрархія (рівнева структура) рис особистості: вищий рівень (IV) – суперрис (типи): екстраверсія – інтроверсія, нейротизм – стабільність, психотизм – сила суперЕго., III рівень – риси особистості (складові типів), II рівень – звичні дії або думки, найнижчий (I) рівень – специфічні дії або думки, які можуть і не бути рисами особистості. Чотири типи людей на основі екстраверсія – інтроверсія, нейротизм – стабільність. Відмінності між інтровертами та екстравертами. Типологічні моделі темпераменту та характеру Е.Кречмера, У.Шелдона.

Література [5; 6; 9; 12]

Тема 3. Навчально-біхевіоральний напрямок у психології (2 години)

Особистість з погляду біхевіористів. Теорія оперантного навчання: Б. Скіннер. Підхід Скіннера до психології: якою має бути наука про поведінку. Респондентна і оперантна поведінка. Режими підкріплення. Умовне підкріплення. Контроль поведінки за допомогою аверсивних стимулів. Можливості використання досягнень концепції скіннеровського оперативного навчання в різних сферах психологічної практики.

Соціально-когнітивна теорія особистості: А. Бандура. Саморегуляція і пізнання в поведінці. Навчених моделювання. Основні процеси навчання через спостереження (роль уваги, пам'яті, моторних дій, мотивації). Непряме підкріплення. Самопідкріплення. Поява саморегуляції. Проблема самоефективності і самоконтролю в психологічній теорії і практиці. Теорія соціального навчання: Дж. Роттер. Потенціал поведінки. Очікування. Цінність підкріплення. Психологічна ситуація. Основна формула прогнозу поведінки. Основні потреби людини. Компоненти потреби. Інтернальний і екстернальний локус контролю. Вимірювання локусу контролю. Характеристики інтерналів і екстерналів.

Література [1; 4; 11; 12]

Тема 4. Когнітивний напрям у сучасній зарубіжній психології. (2 години)

Загальна характеристика когнітивного напрямку у психології. Метафора комп'ютера до вивчення когнітивних процесів людини. Теорія особистісних конструктів Дж.Келлі. Конструктивний альтернативізм. Людина як дослідник. Поняття особистісного конструкту. Формування конструкту. Властивості конструкту. Типи особистостей: когнітивно складні та когнітивно прості. Поняття репертуарного тесту рольових конструктів. Когнітивний підхід Дж.Міллера, У.Найсера. Дослідження проблем мовної комунікації, зростання інтересу до вивчення когнітивних процесів Дж.Міллером. Створення Центру когнітивних досліджень. Вивчення впливу інформації ззовні та когнітивних схем індивіда на реагування на нові ситуації У.Найсером. Уолтер Мішел і когнітивно-афективна теорія особистості. Зв'язок особистості і ситуації. Поняття «обумовленої моделі» впливу рис особистості – поведінка визначається не глобальними рисами особистості, а тим, як людина сприймає себе в конкретній ситуації. Поняття «парадоксу послідовності».

Раціонально-емотивна теорія А.Елліса. Поняття про раціональні та ірраціональні переконання. Два види розладів: розлади Его та розлади комфорту. АВС-модель. Критерії психічного здоров'я. «Кодекс» невротика. Когнітивна теорія А.Бека. основне завдання когнітивної терапії. Поняття «схеми». 5 категорій схем відповідно до їх функцій: когнітивні, емоційні, мотиваційні, інструментальні, контрольні. Поняття «автоматичних думок». Принцип самопомоги та віра у ресурси людини як основа терапії Бека.

Література [5; 7; 9]

Тема 5. Гуманістично-орієнтований напрям у психології. (2 години)

Основні положення гуманістичного підходу. Передумови виникнення. Гуманістична психологія А.Маслоу: основні поняття. Загальна характеристика клієнт-центрованої терапії К.Роджерса. Тріада Роджерса. Смысл життя, свобода та відповідальність особистості у «логотерапії» Віктора Еміля Франкла. Основні напрями навчання: 1. Вчення про прагнення до значення життя. Пошук значення життя – це природжена мотиваційна потреба. Ноогенний невроз формується тільки за рахунок соціальної діяльності людини. 2. Вчення про значення життя. Значення доступне будь-якій людині, незалежно від статі, віку і т.д. Але знаходження сенсу- це не питання, це покликання. Життя ставить питання перед людиною, а не навпаки. 3. Вчення про свободу волі. Загальна характеристика екзистенційної психології. Основні питання екзистенційної психології – страх смерті, сенс життя і віри в Бога, самотності, відповідальності. Поняття буття-у-світі та небуття. Причини неврозів.

Література [5; 7; 9]

Тема 6. Культурно-історичні концепції особистості (2 години)

Психологія культури Л. С. Виготського, міжкультурна психологія Г. Тріандіса, культурно-історична психологія М. Коула, концепція А. В. Петровського).

Некласична психологія розвитку особистості (Лурія, А. Н. Леонтьєв, Л.І. Божович, П.Я. Гальперін, Б.В. Зейгарник, Д.Б. Ельконін).

Історико-еволюційний підхід до аналізу особистості (А.Г. Асмолов). Концепція неадаптивної активності особистості (А.Г. Асмолов, В.А. Петровський). Психологія сенсу (Д.А. Леонтьєв та ін.). Психологія переживання (Ф.Е. Василюк). Психологія волі (В.А. Іванніков). Аксіологічна психологія особистості (Б.С. Братусь).

Література [1–3; 9; 13]

Тема 7. Соціально-психологічне розуміння особистості (4 години)

Диспозиційна теорія саморегуляції соціальної поведінки особистості. Т. Знанецкий, І. Томас, В. А. Отрут. Вищі і нижчі диспозиції. Типологія особистості Томаса і Знанецкого.

Теорія дзеркального Я. Структура Я в теорії У. Джемса. Розвиток теорії «соціального Я» Ч. Кулі. Ідея людини про саму себе. Розвиток теорії Дж. Мидом. Межиндивідуальних взаємодія. Соціальне походження Я. Стадії прийняття ролі іншого, узагальненого іншого. Структура завершеного Я. Соціальний індивід як джерело руху і розвитку суспільства.

Теорія ролей. Особистість як функція від сукупності соціальних ролей, виконуваних індивідом. Р. Мертон. Вивчення дисфункційних явищ. Типи індивідуальної адаптації і поведінку індивідів: підпорядкування, новаторство, ритуалізм, "Відступ", "опір".

"Терапевтичний театр" Морено. Т. Парсонс про людському дії як про самоорганізується системі. Автономні підсистеми дії: особистість і культура. Взаємодія соціальних суб'єктів. Система взаємних очікувань.

Вивчення типології особистості в американській соціології. "Людина організації" У. Уайта, "одновимірний людина" Г. Маркузе. Д. Рісмен про "Соціальний" і "індивідуальному" характері. Зовні і внутрішньо орієнтована особистість. "Інакше орієнтований тип". Образ "Людини-Протея" Р. Д. Лінтона. Ідея "багатовимірної людини" Дж.Огілві. Луїс А. Зурхер-молодший про переорієнтацію зі стабільного Я на мінливе Я, розуміється як процес; головні типи Я: фізичний, соціальний, рефлексивний, океанічний.

Література [6–8; 10; 12]

Тема 8. Трансперсональна психологія. (2 години)

Загальна характеристика транстерсональної психології як моделі людської душі, у якій визнано значущість духовного і космічного виміру і можливостей для еволюції свідомості. Психосинтез за Р. Асаджолі. Поняття психосинтезу. Модель внутрішнього світу людини: нижче несвідоме, середнє несвідоме, вище несвідоме, поле свідомості, свідоме особисте «Я», вище над особове істинне «Я», колективне несвідоме. Трансперсональний підхід до розуміння сутності людини С. Грофа. Виокремлення чотирьох сфер психіки, які перебувають за межами нашого звичайного досвіду свідомості: 1) сенсорний бар'єр; 2) індивідуальне несвідоме; 3) рівень народження і смерті (перинатальні матриці); 4) трансперсональна сфера. Поняття двох модусів досвіду: хілотропічна свідомість, холотропічна свідомість.

Література [1; 3; 6]

Тема 9. Прикладні аспекти у вивченні особистості. (2 години)

Транзактний аналіз Е. Берна. Поняття про его-стани (Батько, Дорослий Дитина). Поняття про транзакції: перехресні, паралельні, приховані. Поняття гри. Поняття сімейного сценарію.

Гештальт-терапія Ф. Перлза. Передумови виникнення. Основні поняття: гештальт, цілісність, фігура і фон, принцип «тут і тепер», зосередження на відчуттях, контакт, границі тощо.

Основи позитивної психотерапії Н. Пезешкіана. Поняття позитуму. Погляд на природу людини. Поняття актуальних та базових здібностей. Крос-культурний підхід. Позитивна інтерпретація. Використання метафор. Три принципи позитивної психотерапії: надії, балансу самопомоги. Основні ідеї НЛП. Поняття НЛП. Основні ідеї НЛП: гармонія і узгодженість, гнучкість, вибір, відкритість і толерантність, орієнтація на результат, точність, позитивне бачення світу. Поняття моделей комунікації.

Література [6–8; 10; 12]

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Т е м а	Загальний обсяг, годин	Лекції , годин	Практич., годин	Лабораторні, годин	Самостійне опрацювання матеріалу, годин	Індивід. завдання, годин
<i>Заліковий кредит 1 (модульний цикл) – 4 кредити</i>						
<i>Тема 1. Психоаналітичний напрям у сучасній психології.</i>	20	2	2		14	
<i>Тема 2. Диспозиційний напрям у психології.</i>	16	2	2		14	
<i>Тема 3. Навчально-біхевіоральний напрямок у психології.</i>	16	2	2		14	
<i>Тема 4. Когнітивний напрям у сучасній зарубіжній психології.</i>	20	2	2		14	
<i>Тема 5. Гуманістично-орієнтований напрям у психології.</i>	16	2	2		14	
<i>Тема 6. Культурно-історичні концепції особистості.</i>	14	2	2		12	
<i>Тема 7. Соціально-психологічне розуміння особистості</i>	20	2	2		12	
<i>Тема 8. Трансперсональна психологія.</i>	14	1	1		12	
<i>Тема 9. Прикладні аспекти у вивченні особистості.</i>	14	1	1		12	
<i>Всього із залікового кредиту</i>						
<i>Всього з навчальної дисципліни</i>	150	16	16		118	

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (обсяг практичних занять 26 годин)

Тема 1 . Психоаналітичний напрям у сучасній психології.

Заняття 1.

1. Основи психоаналізу З.Фрейда.
2. Аналітична психологія К.Юнга.
3. Індивідуальна психологія А.Адлера.

Заняття 2.

1. Д.Віннікот: психологічні чинники розвитку дитини.
2. Г.С.Салліван: теорія міжособистісних стосунків.
3. Епігенетична теорія Е.Еріксона.

Література [3; 5; 6; 9; 10; 12].

Тема 2. Диспозиційний напрям у психології.

1. Диспозиційна теорія особистості Г.Олпорта.
2. Р.Кеттел: структурна теорія рис особистості.
3. Г.Айзенк: теорія типів особистості.
4. П'ятифакторна теорія особистості Нортон.

Література [5; 6; 9; 12]

Тема 3. Навчально-біхевіоральний напрямок у психології

1. Особистість з погляду біхевіористів.
2. Теорія оперантного навчання: Б. Скіннер.
3. Соціально-когнітивна теорія особистості: А. Бандура.
4. Теорія соціального навчання: Дж. Роттер.

Література [1; 4; 11; 12]

Тема 4. Когнітивний напрям у сучасній зарубіжній психології.

Заняття 1

1. Теорія особистісних конструктів Дж.Келлі.
2. Когнітивний підхід Дж.Міллера, У.Найсера.
3. Уолтер Мішел і когнітивно-афективна теорія особистості

Заняття 2.

1. Раціонально-емотивна теорія А.Елліса.
2. Когнітивна теорія А.Бека.
3. Когнітивна терапія.

Література [5; 7; 9]

Тема 5. Гуманістично-орієнтований напрям у психології.

1. Гуманістична психологія А.Маслоу: основні поняття.
2. Загальна характеристика клієнт-центрованої терапії К.Роджерса.
3. Основні питання екзистенційної психології.

Література [5; 7; 9]

Тема 6. Культурно-історичні концепції особистості .

1. Психологія культури (Л. С. Виготський, Г. Тріандіс, М. Коул).
2. Некласична психологія розвитку особистості (Лурія, А. Н. Леонтьєв, Л.І. Божович, П.Я. Гальперін, Б.В. Зейгарник, Д.Б. Ельконін).
3. Історико-еволюційний підхід до аналізу особистості.

Література [1–3; 9; 13]

Тема 7. Соціально-психологічне розуміння особистості.

Заняття 1.

1. Диспозиційна теорія саморегуляції соціальної поведінки особистості.
2. Структура Я в теорії У. Джемса. Р
3. «Соціальне Я» Ч. Кулі.

Заняття 2.

1. Теорія ролей.
2. Вивчення типології особистості в американській соціології.
3. Ідея "багатовимірної людини".

Література [6–8; 10; 12]

Тема 8. Трансперсональна психологія.

1. Загальна характеристика трансперсональної психології.
2. Психосинтез.
3. Трансперсональний підхід до розуміння сутності людини С.Грофа.

Література [1; 3; 6]

Тема 9. Прикладні аспекти у вивченні особистості.

1. Транзактний аналіз Е.Берна.
2. Гештальт-терапія Ф.Перлза.
3. Основні ідеї НЛП.

Література [6–8; 10; 12]

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Психоаналіз: основні концепції та принципи.
2. Топографічна модель свідомості З. Фрейда.
3. Механізми формування сновидінь.
4. Індивідуальна теорія особистості А. Адлера.
5. Аналітична теорія особистості К.Г. Юнга.
6. Его-психологія Е. Еріксона.
7. Гуманістична теорія особистості Е. Фрома.
8. Соціокультурна теорія особистості К. Хорні.
9. Особистість в диспозиціональному підході.
10. Поняття «риса особистості».
11. Диспозиційна теорія особистості Г. Олпорта.
12. Рівняння специфікації.
13. Категорія рис особистості. Класифікація рис.
14. Основні джерела даних про особистість.
15. Виявлення рис особистості емпіричним шляхом.
16. Фактори, що визначають розвиток особистісних рис.
17. Ієрархічна модель структури особистості.

18. Основні типи особистості.
19. Нейрофізіологічні основи рис особистості.
20. Засоби вимірювання особистісних рис.
21. Характеристика двох типів: екстраверт, інтроверт.
22. Основні методи дослідження особистості Б.Ф. Скіннера.
23. Засоби моделювання поведінки людини в концепції Б.Ф. Скіннера.
24. Соціально-когнітивна теорія особистості А. Бандури.
25. Теорія соціального навчання Дж. Роттера.
26. Когнітивна теорія особистості Дж. Келлі.
27. Поняття «конструкт».
28. Основний методичний принцип даної методики.
29. Процедура роботи з клієнтом.
30. Процедура створення рангової матриці.
31. Проведення факторного аналізу вручну за схемою Ф. Франселли та Д. Банністера.
32. Графічне представлення результатів дослідження особистості.
33. Гуманістичні принципи дослідження особистості А. Маслоу.
34. Модель самоактуалізованих особистостей А. Маслоу.
35. Феноменологічний напрямок вивчення особистості К. Роджерса.
36. Поняття «повноцінно функціонуюча особистість», її основні якості.
37. Терапія, що центрована на людині.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладання теоретичного матеріалу з використанням опорного конспекту; постановка проблемних питань на лекціях. Практична робота передбачає заслуховування доповідей студентів, вираження різних точок зору в ході дискусій. Самостійна робота призвана залучити студентів до творчого пошуку шляхом вивчення додаткової літератури та ознайомлення з матеріалом який вміщують різноманітні електронні ресурси.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль навчальної роботи студента і оцінювання за модульно-рейтинговою системою (регламент додається).

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.

А. Основна навчальна література

Ном. п/п	Назва навчальної літератури	Вид	Наявна кількість примірн
1	Варій М.Й. Психологія особистості [Текст] : Навч. посібник для вузів / М.Й. Варій. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 592 с.	Навч. посібник	20
2	Загальна психологія: Навч. посібник / за ред. Л. Долинської, О. Скрипченко. – К., 1999. – 463 с.	Навч. посібник	1
3	Загальна психологія / За заг. ред. С.Д. Максименка. Підручник. – Вінниця, 2004. – 704 с.	Навч. посібник	1
4	Психологія / За ред. Ю. Л. Трофімова - К.: Либідь, 1999. – 558 с.	Навч. посібник	1
5	Гуманістична психологія: Антологія: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів: у 3-х т. – К.: Університетське видавництво „Пульсари”, 2001. – 187с.	Навч. посібник	1
6	Психология личности в трудах зарубежных психологов / Сост. и общая редакцией А.А.Реана. – СПб.: Питер, 2000. 320 с.	Навч. посібник	1
7	Психологія особистості: Словник-довідник /за редакцією П.П.Горностая, Т.М.Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320с.	Навч. посібник	1
8	Райгородский Д.Я. (редактор-составитель) Теории личности в западно-европейской и американской психологии. Хрестоматия по психологии личности. – Самара: Издательский дом БАХРАХ, 1996. – 480с.	Навч. посібник	1
9	Семиченко В.А. Психологія особистості. – К.: Видавець Ешке О.М., 2001. – 427с.	Навч. посібник	1
	Б. Додаткова рекомендована література		
10	Холл К.С., Линдсей Г. Теория личности . Пер. с англ. И.Б.Гриншпун. – М.: ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – 592с.	Монографія	1
11	Смит Н. Современные системы психологии. – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. – 284с	Монографія	1

12	Фрейджер Р., Фейдимен Дж. Теории личности и личностный рост. – 657с	Монографія	1
13	Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 1999. – 608с.	Монографія	1
14	Столяренко О.Б. Психологія особистості. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 280с.	Монографія	1

Питання підсумкового модульного контролю з дисципліни «Теорії особистості»

1. Персонологія як наука про особистість.
2. Основні характеристики особистості, що функціонує повноцінно (К. Роджерс).
3. Структура теорій особистості.
4. Модель мотивації А. Маслоу.
5. Основні методи вивчення особистості.
6. Гуманістична теорія особистості Е. Фромма.
7. Основні критерії оцінювання теорій особистості.
8. Основні поняття концепції А. Адлера (соціальний інтерес, стиль життя, комплекс неповноцінності, потяг до переваги).
9. Система оцінок теоретичних положень про природу людини.
10. Теорія особистості Дж. Келлі.
11. Структура особистості З. Фрейда.
12. Покарання. Негативні наслідки покарання. Альтернативи покаранню в концепції Б.Ф. Скіннера.
13. Основні принципи функціонування системи психодинамики особистості за концепцією З. Фрейда.
14. Концепція особистісних рис Дж. Олпорта.
15. Тривога. Види тривоги. Засоби подолання тривоги за З. Фрейдом.
16. Теорія соціального навчання Дж. Роттера.
17. Основні захисні механізми, їх функції у концепції З. Фрейда.
18. Дефіцитарна мотивація та мотивація розвитку у моделі А. Маслоу.
19. Дослідження Б.Ф. Скіннера по формуванню оперантних рефлексів.
20. Основні етапи психосексуального розвитку за З. Фрейдом.
21. Поняття «інстинкт». Класифікація інстинктів З. Фрейда.
22. Розвиток самості у концепції Дж. Олпорта. Характеристики зрілої особистості.
23. Ефект підкріплення. Режими підкріплення (концепція Б.Ф. Скіннера).
24. Основні принципи психоаналітичної терапії.
25. Структура свідомості З. Фрейда.
26. Структурна теорія рис особистості Раймонда Б. Кеттела.
27. Основні принципи функціонування цензури.
28. Основні стадії розвитку особистості за концепцією Е. Еріксона.
29. Основні принципи функціонування системи психодинамики особистості за

концепцією К.Г. Юнга.

30. Основні типи особистості за Г. Айзенком.
31. Структура особистості К.Г. Юнга.
32. Основні фактори, що обумовлюють розвиток «Я-концепції» за К. Роджерсом.
33. Основні архетипи в концепції К.Г. Юнга.
34. Основні принципи індивідуальної психології А. Адлера.
35. Методи аналізу психічної енергії К.Г. Юнга.
36. Епігенетичний принцип розвитку особистості Е. Еріксона.
37. Психічні функції. Основні типи особистості за К.Г. Юнгом.
38. Основні принципи гуманістичної концепції особистості А. Маслоу.
39. Основні принципи біхевіоризму.
40. Поняття «Я» в концепції А. Адлера. Фактори, що впливають на процес розвитку особистості.
41. Моделювання як метод формування нових форм поведінки (підхід Б.Ф. Скіннера).
42. Базальна тривога в моделі особистості К. Хорні.
43. Особливості терапії, що ґрунтується на біхевіоризмі.
44. Основні принципи моделі навчання через спостереження (А. Бандури).
45. Фактори, що впливають на процес навчання через спостереження (А. Бандура).
46. Типи особистості за А. Адлером.
47. Модель саморегуляції А. Бандура. Моральні установки. Механізми відхилення від моральних принципів.
48. Класифікація невротичних потреб в моделі К. Хорні.
49. Практичне застосування моделі навчання через спостереження (А. Бандури).
50. Основні принципи психотерапії, що ґрунтується на клієнті.
51. Модель мотивації Раймонда Б. Кеттела.
52. Метод анамнеза, його обмеження.
53. Основні принципи феноменологічного підходу до аналізу особистості К. Роджерса.
54. Види орієнтації особистості у моделі К. Хорні.
55. Поняття «Self», його основні функції. Основні принципи функціонування та розвитку Self. (К. Роджерс).
56. Кореляційний метод дослідження особистості.
57. Концепція самоактуалізації особистості А. Маслоу.
58. Метод «репертуарні решітки» Дж. Келлі.
59. Самоактуалізація – процес розвитку особистості.
60. Експериментальний метод дослідження особистості.

Зразок тестових питань з дисципліни «Теорії особистості»

1. Теорії особистісних рис намагаються описувати особистість людини на підставі:
 - а. його фізичної конституції,

- б. тих моделей, яким він наслідує,
- в. факторів, що контролюють його вчинки,
- г. жоден з відповідей не вірний.

2. Бихевиористський підхід розглядає особистість людини як результат:

- а. осягнення ним наслідків своєї поведінки,
- б. когнітивної інтерпретації різних ситуацій,
- в. конфліктів між підсвідомими силами і реальністю,
- г. взаємодії між людьми.

3. Архетипи, за К.Юнгом, являють собою першообрази, присутні в кожній людині і належать:

- а. до індивідуального несвідомого,
- б. до колективного несвідомого,
- в. до ідеального "я",
- г. жоден з відповідей не вірний.

4. За А.Адлеру, більшість таких особливостей, як схильність спізнюватися на побачення, потреба всяку ціну викликати захоплення, бувають наслідком:

- а. почуття неповноцінності,
- б. комплексу неповноцінності,
- в. комплексу переваги,
- г. неадекватно Едіпового комплексу.

5. Відповідно до теорії відчуження Е. Фромма:

- а. урбанізація призводить до того, що люди відчужуються один від одного,
- б. людина страждає від "тягара свободи",
- в. відчуження може перерости в конформізм,
- г. всі відповіді вірні.

**Регламент
модульно-рейтингового контролю і оцінювання з навчальної дисципліни
«Медична психологія»**

1. **Структура навчальної дисципліни:** загальний обсяг 150 години (5 кредитів); лекцій – 16 години , практичних 16 години, СРС – 118годин;
2. **Організація навчального процесу:** семестрів викладання -1, модульних циклів -4.

3. **Шкала оцінювання з навчальної дисципліни:** R=100балів

4. **Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:**

1. **Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:**

- робота на аудиторних заняттях: 8×2 бали = 16 балів;
- виступ на практичному занятті з доповіддю – до 5 балів;
- доповнення на практичному занятті – до 2-х балів;
- оцінка виконаної роботи під час підсумкового тестування до 50 балів.

Оцінювання здійснюється за рейтинговою технологією.

Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: перескладання незадовільних оцінок з модульних контролів здійснюється не пізніше двох тижнів наступного модульного циклу, як правило, одноразово; при виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи і незадовільній підсумковій оцінці з модульного циклу рейтингові бали студентів нараховуються; при позитивній оцінці за модульний цикл і виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи підвищення рейтингового балу шляхом перескладання будь-якої складової навчальної роботи не здійснюється.

2. **Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента та умови допуску (недопуску) студента до підсумкового контролю:**

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою оцінювання та європейською шкалою оцінювання ECTS відповідно до накопичених рейтингових балів визначається із таких співвідношень:

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
		диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	
1-34	F	незадовільно

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “FX” студент має право на дворазову спробу отримання позитивної оцінки на заході підсумкового семестрового контролю (перше перескладання викладачеві, друге – комісії).

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “F” студент не допускається до заходу підсумкового семестрового контролю, вважається таким, що має академічну заборгованість з навчальної дисципліни, і представляється деканатом до відрахування (крім випадків продовження деканатом ліквідації академічної заборгованості за наявності документально підтверджених поважних причин неуспішності студента).

Провідний викладач навчальної дисципліни _____ Іванова Т.В.
(підпис)

Завідувач кафедри _____ Світайло Н. Д.
(підпис)

“ _____ ” _____ 2017 р.